

Marianne Gaarden og Peter Birch

biskopper i hhv. Lolland-Falsters Stift og Helsingør Stift

To helt forskellige stifter

Selvom der kun er en times kørsel fra Helsingør Stift i nord til Lolland-Falsters Stift i syd, er der store forskelle på de to stifter i Østdanmark. Det er ikke den geografiske udstrækning, der udgør den store forskel eller antallet af sogne, men derimod indbyggertallet, den demografiske udvikling og kulturen.

Med over en million indbyggere er Helsingør Stift landets største, mens Lolland-Falsters Stift med godt 105.000 indbyggere er landets mindste. Siden Helsingør blev oprettet i 1961, er indbyggertallet i stiftet vokset med 27 procent, mens det i Lolland-Falsters Stift er reduceret med 23 procent, og det vel og mærke i en periode, hvor indbyggertallet i landet generelt er steget med 27 procent. Dertil kommer, at landets højeste ligningsgrundlag findes i Helsingør Stift, mens det laveste findes i Lolland-Falsters Stift. Det giver selvsagt forskellige udfordringer og muligheder, som både menigheder, provstier, stiftsråd og vi som biskopper skal forholde os til.

Ændringer i demografien i Lolland-Falsters Stift har stor betydning for kirken

Den største udfordring for Lolland-Falsters Stift er den demografiske ændring. Mange af stiftets små landsogne er mærket af, at indbyggertallet igenem en årrække er faldet på grund af flytning til centerbyerne, færre nye tilflyttere og naturlig afgang af sognets ældre indbyggere. Da kirkebygninger og kirkegårde ikke flytter med, bliver der færre mennesker i de små landsogne til de samme opgaver med at passe og vedligeholde kirken og kirkegården. I alt er der 108 kirker i stiftet, hvilket svarer til 763 folkekirkemedlemmer

pr. kirke. Det placerer Lolland-Falster som det stift med flest kirker pr. medlem og indbyggertal.

En af folkekirkens helt store udfordringer lige nu er, hvem der skal bruge de mange kirker i landets yderområder, hvad man kan bruge dem til, og hvordan man fremadrettet kan skaffe penge til dækning af den meget omkostningstunge vedligeholdelse af kirkebygningerne, der er en vigtig del af vores kulturarv. Et sted på Sydlolland har man udsigt til 9 kirker, og så be-

En times kørsel i bil. Så langt – eller kort – er der mellem Helsingør Stift og Lolland-Falster Stift. Men der er på mange måder tale om to meget forskellige virkeligheder, både folkeligt og kirkeligt.

høver man ikke engang at hæve sig over det flade landskab. Menighedsrådene kan opleve det som om, de skal være mere kustoder, end kirke bygget af levende sten. Og hvad skal vi så gøre med disse udfordringer?

I Lolland-Falsters Stift har vi valgt, dels at undersøge, om kirkerummene kan bruges til andre aktiviteter end de kirkelige og derved fortsat bidrage til sammenhængskraften i lokalsamfundet; dels i samarbejde med fire andre stifter at kortlægge niveauet for vedligeholdelse af kirkebygningerne og undersøge mulighederne for at differentiere standarden for vedligeholdelse af kirkerne.

Befolkningstilvæksten går uden om folkekirken i Helsingørs Stift

Det ser helt anderledes ud i Helsingør Stift. Her omfatter stiftet 147 sogne med tilsammen 165 kirker, og det betyder, at der i gennemsnit er omkring 4.100 medlemmer pr. kirke. Det betyder også, at stort set alle kirker har et naturligt 'opland' og dermed er bæredygtige både i kirkelig og økonomisk forstand. Der er rigtignok steder, hvor der sker en affolkning, men det er undtagelsen.

I Helsingør Stift er udfordringerne i stedet, at en stor del af den befolkningstilvækst, der sker i stiftet, går uden om folkekirken. De nyeste tal fra 4. kvartal 2020 viser, at Helsingør stift er vokset med ca. 46.000 indbyggere de sidste ti år, svarende til en vækst på 4,8%, mens medlemstallet i samme periode er faldet med -5,4%. Folkekirken profiterer altså ikke af den betydelige befolkningstilvækst.

Pilgrimsvandring
mod Holeby Kirke.

Foto: Kevin McLaughlin.

Lolland-Falsters Stift

Landets mindste stift målt på folketal.

Indbyggere: 100.867

Folkekirkemedlemmer:

81.050

Medlemsprocent: 80,35

I alt er der 101 sogne med 108 kirker i stiftet, hvilket svarer til ca. 750 folkekirkemedlemmer pr. kirke. Det placerer Lolland-Falster som det stift med flest kirker pr. medlem og indbyggertal. Stiftet er inddelt i 4 provstier.

Lolland-Falsters Stift blev udskilt fra Fyens Stift i 1804.

Helsingør Stift

Landets største stift målt på folketal.

Indbyggere: 1.016.391

Folkekirkemedlemmer:

674.398 medlemmer

Medlemsprocent: 66,35

Det dækker den nordøstlige del af Sjælland, fra Hornsherred i vest til Øresund i øst, og strækker sig hele vejen rundt om Københavns Stift ned til Ishøj Strandpark og herfra henover Rødovre og Gladsaxe og helt ud til Hedehusene.

Stiftet består af 147 sogne med 165 kirker, og det svarer til, at der i gennemsnit er ca. 4100 pr. kirke. Stiftet er inddelt i 13 provstier.

Helsingør Stift er Danmarks yngste stift. Det blev oprettet i 1961 ved deling af Københavns Stift.

I Helsingør Stift er medlemsprocenten nu på 66,6%, hvor den for ti år siden var 73,7%. Den vigende tilslutning er en kombination af to ting: nemlig at et stigende antal etniske danske forældre fravælger dåben, og at en større del af befolkningen er af anden etnisk herkomst og dermed har en anden religiøs identitet og tradition.

En god del af dem har baggrund i en anden kristen tradition end den evangelisk-lutherske. Både ikke-kristne og kristne indvandrere udfordrer folkekirken. Der er allerede nu sogne i stiftet, hvor folkekirkens medlemmer udgør en minoritet, og det stiller os som folkekirke over for en opgave med at være en missional folkekirke. Det er nyt for en folkekirke at skulle tænke i de baner. Vi har været vant til at tænke territorialt. Men hvis vi om et par årtier stadig vil være majoritetskirke og det folkelige fællesskabs kirke, må vi finde måder at integrere kristne migranter og være opsøgende i dialogen med ikke-kristne medborgere – ligesom vi må være opsøgende over for de etniske danskere, der pga. sekulariseringen og individualisering har mistet forbindelsen til folkekirken.

Traditioner og fællesskab fortsat i højsædet

Sekulariseringen og individualiseringen er endnu ikke i nævneværdigt omfang nået til Lolland-Falster, hvor traditionerne og fællesskabet fortsat er i højsædet. En af grundene hertil er, at mange unge mennesker flytter efter uddannelse og arbejde. Gennemsnitsalderen er højere end i resten af landet, hvilket givetvis afspejles i det store kirkelige engagement og en medlemsprocent på 80,5, hvilket ligger over landsgennemsnittet, som i 4. kvartal 2020 er 73,9%. Dertil kommer, at til-

flytningen af indbyggere af anden etnisk herkomst er begrænset. Så det er et lille stift målt på indbyggertal, men stort målt på sammenhængskraft. Mange sogne er båret af ildsjæle og et stærkt engagement i kirkelivet, hvilket blandt andet kommer til udtryk ved en høj dåbs- og konfirmationsprocent.

Svært at få de folkelige og kirkelige strukturer til at passe sammen

Men både i det lille og det store stift er der et velfungerende foreningsliv og en stærk frivillighedskultur lokalt. Det er en stor ressource, at man kender hinanden godt, og har en god forståelse for hinanden og hinandens vilkår. Det falder naturligt at samarbejde med de lokale foreninger og institutioner om aktiviteter og arrangementer, da det ofte er de samme mennesker, der sidder i de forskellige foreninger/udvalg i lokalsamfundet. Det gør det nemt for kirke og foreninger at samarbejde, og det sikrer folkekirken en bred og loyal opbakning i lokalsamfundet.

En times kørsel i bil. Så langt – eller kort – er der mellem Helsingør Stift og Lolland-Falster Stift. Men der er på mange måder tale om to meget forskellige virkeligheder, både folkeligt og kirkeligt. Udfordringen er begge steder at få de folkelige og de kirkelige strukturer til at passe sammen. I Lolland-Falster må det gøres ved, at strukturer og bygningsmasse får et nyt indhold, i Helsingør ved, at indholdet finder nye strukturer at folde sig ud i. De to stifter repræsenterer en generel folkekirkelig udfordring, der handler om, at de historiske nedarvede mønstre – både de strukturelle og de indholdsmæssige – må tage nutidens vilkår alvorligt. ■